

FILOZOFICZNE I TEORETYCZNE
ZAGADNIENIA DEMOKRATYCZNEGO
PAŃSTWA PRAWA

FILOZOFICZNE I TEORETYCZNE ZAGADNIENIA DEMOKRATYCZNEGO PAŃSTWA PRAWA

REDAKCJA NAUKOWA

MARTA ANDRUSZKIEWICZ

ANETTA BRECZKO

SŁAWOMIR OLIWNIAK

Temida 2

Białystok 2015

© Copyright by Temida 2
Białystok 2015

Redaktor Naukowy Wydawnictwa Temida 2: Cezary Kosikowski

Rada Naukowa Wydawnictwa Temida 2:

Przewodniczący Rady Naukowej Wydawnictwa Temida 2: Emil W. Pływaczewski

Członkowie z Uniwersytetu w Białymstoku: Stanisław Bożyk, Leonard Etel, Ewa M. Guzik-Makaruk, Adam Jamróz, Dariusz Kijowski, Cezary Kosikowski, Cezary Kulesza, Agnieszka Malarewicz-Jakubów, Maciej Perkowski, Stanisław Prutis, Eugeniusz Ruśkowski, Walerian Sannetra, Joanna Sieńczyło-Chlabicz, Ryszard Skarzyński, Halina Święczkowska, Jaroslav Volkonovskii, Mieczysława Zdanowicz

Członkowie z Polski: Marian Filar (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu), Edward Gniewek (Uniwersytet Wrocławski), Lech Paprzycki (Sąd Najwyższy)

Członkowie zagraniczni: Lidia Abramczyk (Państwowy Uniwersytet im. Janki Kupały w Grodnie, Białoruś), Vladimir Babčak (Uniwersytet w Koszycach, Słowacja), Renata Almeida da Costa (Uniwersytet La Salle, Brazylia), Chris Eskridge (Uniwersytet w Nebrasce, USA), Jose Luis Iriarte Angél (Uniwersytet Navarra, Hiszpania), Marina Karasjewa (Uniwersytet w Woroneżu, Rosja), Bernhard Kitous (Uniwersytet w Rennes, Francja), Martin Krygier (Uniwersytet w Nowej Południowej Walii, Australia), Petr Mrkyvka (Uniwersytet Masaryka, Czechy), Marcel Alexander Niggli (Uniwersytet we Fryburgu, Szwajcaria), Andrej A. Novikov (Państwowy Uniwersytet w Sankt Petersburgu, Rosja), Sławomir Redo (Uniwersytet Wiedeński, Austria), Bernd Schünemann (Uniwersytet w Monachium, Niemcy), Sebastiano Tafaro (Uniwersytet w Bari, Włochy), Wiktor Trinczuk (Kijowski Narodowy Handlowo-Ekonomiczny Uniwersytet, Ukraina)

Żadna część tej pracy nie może być powielana i rozpowszechniana w jakiegokolwiek formie i w jakikolwiek sposób (elektroniczny, mechaniczny), włącznie z fotokopiuowaniem – bez pisemnej zgody wydawcy.

ISBN 978–83–62813–71–1

Recenzent: *Prof. Stanisław Kaźmierczak*

Opracowanie graficzne i typograficzne: *Anna Tomczyk, Jerzy Banasiuk*

Projekt okładki: *Jerzy Banasiuk*

Redakcja techniczna: *Jerzy Banasiuk*

Korekta: *Bogumiła Mancewicz*

Wydawca: *Temida 2*

Przy współpracy i wsparciu finansowym
Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku

Spis treści

Przedmowa	9
-----------------	---

Część pierwsza

FILOZOFICZNE ASPEKTY DEMOKRATYCZNEGO PAŃSTWA PRAWA

MARTA ANDRUSZKIEWICZ

Problemy etyki słowa w państwie prawa	15
---	----

ANETTA BRECZKO

Wielokulturowość jako źródło dylematów moralnoprawnych w demokratycznym państwie prawa	29
---	----

KAROL DOBRZENIECKI

Nadzwyczajne zagrożenia publiczne a praworządność. Koncepcje filozoficznoprawne i praktyka w XXI wieku	45
---	----

WALDEMAR HOFF

Kosmopolityzm prawny a demokracja	57
---	----

MACIEJ JUZASZEK

Retrybutywizm a problem trafu prawnego	69
--	----

ANNA KRYNIECKA

Kantowska idea prawa	79
----------------------------	----

KALIKST NAGEL

Przyrodzona godność człowieka fundamentem państwa prawa	91
---	----

SŁAWOMIR OLIWNIAK

Giorgio Agamben o prawach człowieka we współczesnym demokratycznym państwie prawa 101

MICHAŁ PENO

Odpowiedzialność karna i postulat minimalizmu penalnego w kwestiach moralnych..... 115

MARCIN PIENIAŻEK

Teoria dyskursu prawniczego na tle stanowiska Paula Ricoeura 127

JACEK SROKOSZ

Komunitariańska wizja prawa responsywnego a koncepcja państwa prawa 137

MARIA SZYSZKOWSKA

Marginalizowanie filozofii prawa w Polsce a jej znaczenie dla tworzenia demokracji..... 149

WOJCIECH ZAŁUSKI

Antropologiczne podstawy demokracji..... 159

ADAM ZIENKIEWICZ

Therapeutic iurisprudence..... 173

Część druga

TEORETYCZNE PROBLEMY DEMOKRATYCZNEGO PAŃSTWA PRAWA

AGNIESZKA BIELSKA-BRODZIAK

Argumenty interpretacyjne w kontekście wartości państwa prawa..... 183

PAWEŁ CHMIELNICKI

Identyfikacja celów i funkcji jako efekt rekonstrukcji schematu działania obejmującego rozwiązania sformalizowane prawnie..... 193

ADAM DYRDA

Zasada rządów prawa: zasada z zasady sporna? 207

WOJCIECH DZIEDZIAK

Aksjologiczny model stosowania prawa
– perspektywa decyzji słusznej 217

KATARZYNA GROTKOWSKA

Paternalizm jako jedna z reguł ingerencji w wolność
– problemy definicyjne i klasyfikacyjne 227

JERZY JASKIERNIA

Spór o rozumienie klauzuli generalnej demokratycznego państwa
prawnego z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej 239

MILENA KORYCKA-ZIRK

Rządy prawa a idea konstytucjonalizmu w ramach
wykładni konstytucji 263

Część trzecia

INSTYTUCJONALNE ZAGADNIENIA DEMOKRACJI.
KONTEKST KRAJOWY I MIĘDZYNARODOWY

MACIEJ ALEKSANDROWICZ

Dopuszczalność ingerencji w sferę prywatności ze względu
na bezpieczeństwo wewnętrzne państwa. Kilka uwag
o rozwiązaniach szwajcarskich 279

RYSZARD M. CZARNY

Rozważania o modelu społeczeństwa obywatelskiego
w państwach nordyckich 295

JOANNA HELIOS

Prawo prywatne Unii Europejskiej a państwo narodowe.
Szkic problemu 315

WIOLETTA JEDLECKA

Problemy i wyzwania demokracji w kontekście integracji europejskiej..... 323

ELŻBIETA KUŻELEWSKA

Europejska inicjatywa obywatelska skutecznym narzędziem legitymizacji władzy w Unii Europejskiej?..... 333

BARTOSZ LIŻEWSKI

Wykonanie wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w porządku krajowym jako realizacja zasady demokratycznego państwa prawa..... 343

SŁAWOMIR PILIPIEC

Prawo wewnętrznie obowiązujące stanowione przez organy prawniczych samorządów zawodowych..... 355

SŁAWOMIR PRESNAROWICZ

Zaskarżanie decyzji podatkowych jako konstytucyjny środek ochrony wolności i praw obywatelskich podatnika..... 371

KRZYSZTOF PROKOP

„Stan wyjątkowy” Giorgio Agambena a konstytucyjnoprawna instytucja stanu nadzwyczajnego 387

TOMASZ WOŚ

Kilka uwag na temat najnowszych zmian w zasadach odpowiedzialności dyscyplinarnej przedstawicieli prawniczych zawodów zaufania publicznego w Polsce..... 399

IWONA WRONSKA

Szczególny charakter normatywny konstytucji kanadyjskiej..... 411